

L'arquitectura anònima que resisteix dins les Gavarres

El Grup de Recuperació i Estudi de la Tradició Arquitectònica (Greta) analitza edificacions al massís i en destaca valors patrimonials amenaçats

El desús i les reformes tenallen la concepció tradicional

Les 28.672 hectàrees de la zona protegida del massís de les Gavarres, i els termes de l'entorn, atresoren nombrosos exemples de masos i construccions que resisteixen el pas dels segles i amaguen exemples i solucions d'una arquitectura tradicional que l'associació Greta ha compilat durant els darrers quatre anys en un volum, Les Gavarres. Aprendre de l'arquitectura anònima.

El Grup de Recuperació i Estudi de la Tradició Arquitectònica ha visitat 36 edificacions, i la coordinadora del treball, Olga Muñoz, destaca que han mirat que fossin "repartits pel territori i diversos en tipologia, característiques i període de construcció". Els més antics es remunten al segle XV, però l'arquitecta bromeja que ningú s'espera trobar-hi "una casa típica gavarrenca", sinó casos singulars d'adaptació als usos, necessitats, condicions del terreny i període.

Entre els aspectes que han analitzat, hi ha l'ús de diferents roques, prèvies a materials més moderns, com ara els rajols de proximitat –de Quart i la Bisbal, Corçà o Cruïlles– o fins i tot el formigó contemporani. Però també les obertures, de dimensions discretes i amb elements com ara l'esplandit i les orientacions estudiades per aprofitar la llum, sense excessos i preservant l'interior de l'excés d'insolació als mesos d'estiu. És un dels elements que, alerten, convindria preservar en construccions en què quan arriba el moment de canviar de mans, sovint, deixen pas a grans vidrieres que desvirtuen la fesomia històrica.

Al massís, el despoblament és un dels trets comuns als nuclis on encara hi havia centenars o desenes d'habitants censats fins a inicis d'aquest mil·lenni. Sant Mateu de Montnegre ha estat un nucli on l'any 2000 encara hi havia una cinquantena de residents. Però Muñoz assumeix que la major part de finques que han visitat eren deshabitades.

Propietats immobiliàries En molts casos, el traspàs entre generacions ha deixat les propietats en mans de múltiples hereus: compartides entre germans o cosins que es resisteixen a vendre-les a un tercer, per mantenir un bé que ve de segles, però sense acordar tampoc un manteniment que en garanteixi el futur. Per Olga Muñoz, seria convenient "un acompanyament tècnic –subvencions a banda– des de les administracions", per assegurar treballs de conservació. I fórmules com ara la masoveria tampoc no acaben de reeixir, per factors de manca de confiança dels amos o d'interès dels hipotètics llogaters a provar-hi activitats agroramaderes sense la garantia de la propietat.

El treball també insisteix en aspectes com per exemple els arcs, els elements de fusteria de portes i finestres, els paviments o bé l'emblanquinat de panys i parets, amb pigments predominantment clars, que en les darreres dècades també s'han vist amenaçats per la febrada distòpica i extemporània per la pedra vista. Els ajuntaments podrien influir en la protecció d'elements, però l'arquitecta assumeix que la protecció patrimonial dels municipis bàsicament se centra a limitar les possibilitats d'ampliació i ordenar els volums existents, de manera que ara hi ha poc marge.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 11-01-2022, Pàgina 22

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/societat/article/6-urbanisme/2083457-l-arquitectura-anonima-que-resisteix-dins-les-gavarres.html>